

Sygn. akt I ACa 878/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Robert Obrębski (spr.)

Sędzia SA Katarzyna Polańska-Farion

Sędzia SO (del.) Marta Szerel

Protokolant: st. sekr. sąd. Aneta Walkowska

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi (...) W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 8 listopada 2013 r. sygn. akt II C 992/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od J. P. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt IA Ca 878/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 6 września 2006 r. J. P. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa - Prezydenta (...) W. kwoty 5590200 zł z odsetkami ustawowymi od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za utratę przez poprzedniczkę prawną powoda nieruchomości położonej przy ul. (...) w W., objętej skutkami dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) (...). Powód podnosił, że pierwsza decyzja odmowna z dnia 24 września 1954 r., wydana przez Prezydium Rady Narodowej (...) W., została zaskarżona przez Z. P.. Decyzją z dnia 15 sierpnia 1984 r., częściowo zmienioną decyzją z dnia 15 maja 1985 r., wskazana nieruchomość została oddana (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) (") w W. w użytkowanie wieczyste, a decyzjami SKO z dnia 30 lipca 2004 r. obie powołane decyzje zostały uznane za niezgodne z prawem. Decyzją SKO z dnia 3 września 2002 r. decyzja dekretowa z dnia 24 września 1954 r. została uchylona do ponownego rozpoznania, jednak nieodwracalne skutki obu decyzji dotyczących oddania części wskazanej nieruchomości powołanej spółdzielni w użytkowanie wieczyste spowodowały, że decyzją Prezydenta (...) W. z dnia 24 lipca 2003 r. wniosek poprzedniczki prawnej powoda ponownie

nie został uwzględniony. Wartość odszkodowania powód obliczył na podstawie operatu G. K. z maja 2005 r., odsetek domagał się natomiast na podstawie art. 481 k.c.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa z powodu jego bezzasadności, powoływał się na przedawnienie roszczenia, twierdził ponadto, że powód nie był uczestnikiem postępowania nadzorczego zakończonego decyzjami SKO z dnia 30 lipca 2004 r. oraz że nie wykazał przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa za skutki wydania decyzji administracyjnych niezgodnych z przepisami prawa, w tym wysokości szkody.

Wyrokiem wstępnym z dnia 13 sierpnia 2007 r. Sąd Okręgowy uznał powództwo za usprawiedliwione co do zasady, jednakże wskutek apelacji strony pozwanej, wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2008 r., Sąd Apelacyjny uchylił wyrok wstępny objęty apelacją i przekazał sprawę sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, w ramach którego strony podtrzymywały swoje stanowiska. Po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 23 marca 2010 r., powództwo zostało oddalone przez Sąd Okręgowy, wyrokiem z dnia 13 stycznia 2011 r. oddalona również została apelacja powoda, jednakże w wyniku uwzględnienia skargi kasacyjnej powoda, wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2012 r., Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego, przekazał sprawę do ponownego jej rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania ze skargi kasacyjnej oraz przesądził, że podstawę prawną roszczenia dochodzonego w tej sprawie stanowi art. 160 k.p.a. oraz że przed datą wniesienia pozwu nie upłynął termin jego przedawnienia. Uwzględniając stanowisko Sądu Najwyższego, wyrokiem z dnia 25 września 2012 r., Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Okręgowego z dnia 23 marca 2010 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania zgodnie ze wskazówkami podanymi przez Sąd Najwyższy. Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy strony podtrzymywały swoje stanowiska, Sąd Okręgowy uwzględnił też wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w celu ustalenia aktualnej wartości spornej części nieruchomości położonej przy ul. (...) w W.. Po jej sporządzeniu, pismem z dnia 14 października 2013 r., powód rozszerzył żądanie i ostatecznie domagał się zasądzenia na swoją rzecz, na podstawie art. 160 k.p.a., kwoty 12104000 zł z ustawowymi odsetkami od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty i obciążenia pozwanego poniesionymi kosztami procesu na każdym jego etapie.

Wyrokiem z 8 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 12104000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia następnego do daty zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie, czyli co do odsetek za okres poprzedzający datę wyroku, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 182226,20 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone koszty sądowe. Na podstawie wielu dokumentów oraz opinii biegłego J. B. z września 2013 r., Sąd Okręgowy za prawdziwe uznał wszystkie twierdzenia powoda dotyczące podstawy faktycznej żądania pozwu opartego na art. 160 k.p.a., ustalił więc, że właścicielką nieruchomości położonej przy ul. (...) w W. o powierzchni 28446 m⁽²⁾ była Z. P., która w terminie złożyła wniosek o przyznanie prawa własności czasowej do nieruchomości, była ona bowiem objęta skutkami dekretem z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) W., orzeczeniem Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 24 września 1954 r., jak ustalił Sąd Okręgowy, wniosek złożony zgodnie z art. 7 dekretu nie został uwzględniony, zaś odwołanie poprzedniej właścicielki zostało rozpoznawane dopiero decyzją SKO w W. z dnia 3 września 2002 r., zostało jednak uwzględnione poprzez uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie wniosku Z. P. do ponownego rozpoznania. Sąd Okręgowy ustalił także, że decyzją z dnia 15 sierpnia 1984 r., częściowo zmienioną decyzją Kierownika Wydziału Architektury Urzędu Dzielnicowego W. M. z dnia 15 maja 1985 r., powołana nieruchomość została oddana (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. w użytkowanie wieczyste, ze względu na ustanowienie którego, decyzją z 24 lipca 2003 r., Prezydent (...) W. odmówił ustanowienia użytkowania wieczystego tej samej nieruchomości na rzecz powoda będącego dalszym oraz jedynym spadkobiercą Z. P.. Decyzjami SKO w W. z dnia 30 lipca 2004 r., jak podał Sąd Okręgowy, została stwierdzona niezgodność decyzji z dnia 15 sierpnia 1984 r. i decyzji z dnia 15 maja 1985 r., które były podstawą ustanowienia użytkowania wieczystego części spornej nieruchomości na rzecz powołanej spółdzielni. Na podstawie opinii J. B. z września 2013 r., Sąd Okręgowy ustalił, że wartość nieruchomości utraconej przez poprzedniczkę powoda, która pozostała w użytkowaniu wieczystym spółdzielni, według stanu z dnia 24 lipca 2003 r. oraz cen z daty sporządzenia opinii, wynosi 12104000 zł.

Oceniając znaczenie ustalonych okoliczności zgodnie ze wskazówkami zawartymi w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 25 września 2012 r., czyli przy uwzględnieniu stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 kwietnia 2012 r., zgodnie więc z uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2013 r., III CZP 112/10, za podstawę prawną żądania Sąd Okręgowy uznał art. 160 k.p.a., nie doszukał się tym samym podstaw do uwzględnienia zarzutu przedawnienia, doszedł także do przekonania, że żądanie podlegało uwzględnieniu co do zasady, powód poniósł bowiem szkodę wskutek wydania decyzji z dnia 15 sierpnia 1984 r. i 15 maja 1985 r., w ich wyniku nie mógł bowiem zostać użytkownikiem wieczystym tej części nieruchomości przy ul. (...) w W., która została oddana w użytkowanie wieczyste powołanej spółdzielni, wartość tego prawa z daty jej ustalenia odpowiadała więc wielkości szkody, które powód został wskutek wydania powołanych decyzji i podlegała naprawieniu, bezprawność działania Skarbu Państwa została bowiem wykazana decyzjami SKO w W. z dnia 30 lipca 2004 r., została w nich bowiem stwierdzona niezgodność powołanych decyzji z przepisami prawa. Sąd Okręgowy uznał więc, że przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa z art. 160 § 1 k.p.a. zostały wykazane, udowodniona także została wysokość szkody rzeczywistej, która podlegała naprawieniu poprzez zasądzenie na rzecz powoda kwoty 12104000 zł tytułem odszkodowania z odsetkami od dnia następnego w stosunku do daty wydania wyroku uwzględniającego powództwo oparte na tym przepisie. Powołując się na waloryzacyjny charakter odsetek, których podstawę zasądzenia stanowi art. 481 k.c., jak też na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 1993 r., III CZP 80/93, Sąd Okręgowy uznał za zasadne uwzględnienie żądania dotyczącego ich zasądzenia od daty wyrokowania, wskazał ponadto, że odliczenie odszkodowania według cen z daty jego ustalenia, stosownie do art. 363 § 2 k.c., powoduje, że dopiero w dacie wyroku obliczona w ten sposób należność główna staje się wymagalna, w wypadku jej niezapłacenia po wyroku, dłużnika popada więc w opóźnienie. Zasądzenie odsetek za okres wcześniejszy Sąd Okręgowy uznał za bezzasadne, z tej też przyczyny żądanie powoda zostało w tej części oddalone, o kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł natomiast na podstawie zasady stosunkowego ich rozdzielenia z art. 100 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód. Zaskarżając ten wyrok w części oddalającej powództwo o zasądzenie odsetek za okres sprzed wydania wyroku przez Sąd Okręgowy, powód zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 481 § 1 w zw. z art. 363 § 1 k.c. przez bezpodstawne przyjęcie, że odsetki mają charakter wyłącznie waloryzacyjny, jak również pominięcie, iż spełniając również zasadnie kompensacyjne, naprawiają bowiem szkodę, która wynika z pozbawienia wierzyciela możliwości czerpania korzyści z własnego kapitału. Według powoda, pominięcie przez Sąd Okręgowy rekompensacyjnej funkcji odsetek skutkowało umorzeniem roszczenia powoda, który był w pełni uprawniony do żądania ich zasądzenia także za okres poprzedzający wydanie zaskarżonego wyroku, świadczyło więc o nieuzasadnionym uprzywilejowaniu dłużnika kosztem uprawnionego wierzyciela. Na podstawie podanych zarzutów powód wnosił o zmianę zaskarżonej części wyroku Sądu Okręgowego poprzez zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz odsetek od należności głównej objętej niezaskarżoną częścią tego wyroku za okres od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia 9 listopada 2013 r. i obciążenie pozwanego całością kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i obciążenie powoda całością kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Podzielając stanowisko Sądu Okręgowego dotyczące zastosowania art. 363 § 2 k.c. i braku podstaw do zasądzenia odsetek za okres poprzedzający ustalenie odszkodowania zgodnie z tym przepisem, pozwany również powoływał się na orzecznictwo, zwłaszcza Sądu Najwyższego, wskazywał, że żądanie pozwu zostało rozszerzone dopiero po sporządzeniu opinii przez biegłego, pismem z 14 października 2013 r., jak też wyliczał, że odszkodowanie zasądzone przez Sąd Okręgowy na podstawie opinii biegłego przenosiło sumę odszkodowania pierwotnie żadanego w pozwie i odsetek ustawowych od kwoty podanej w pozwie za cały okres wskazany we wnioskach apelacji, zaś odsetki naliczone za ten okres od rozszerzonego żądania w nieznaczej tylko części byłyby mniejsze niż odszkodowanie zasądzone przez Sąd Okręgowy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu. Z zakresu apelacji jednoznacznie wynika, że ustalenia Sądu Okręgowego były w pełni prawidłowe i wystarczające, na ich podstawie należność główna została w całości uwzględniona, zarzuty apelacji

dotyczyły więc trafności rozstrzygnięcia dotyczącego odsetek tylko za okres poprzedzający wydanie zaskarżonego wyroku. Nie zaprzeczając, że odwołanie się przez Sąd Okręgowy do funkcji waloryzacyjnej odsetek oraz do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 1993 r., III CZP 80/93 można było uznać za niewystarczające, uwzględniając jednak okoliczności związane z początkową wartością nieruchomości, wskutek utraty której powód dochodził w tej sprawie naprawienia doznanej w ten sposób szkody i obliczył pierwotną jego wysokość podaną w pozwie, a oszacowaniem biegłego sądowego z września 2013 r., jak również znaczenie tych okoliczności, związane z zastosowaniem w tej sprawie normy art. 481 k.c. w relacji do art. 363 § 2 k.c., Sąd Apelacyjny nie podzielił zasadności zarzutów naruszenia tych przepisów przez Sąd Okręgowy. Właściwe określenie znaczenie powołanych przepisów, na tle zmieniającej się w toku postępowania wartości wskazanej nieruchomości, nie pozwalało na przyjęcie, aby kwota zasądzona na rzecz powoda w prawomocnej części wyroku Sądu Okręgowego nie kompensowała szkody doznanej przez skarżącego wskutek niemożliwości uzyskania zaspokojenia roszczenia przez okres toczenia się rozpoznawanej sprawy. W sytuacji, gdy cel kompensacyjny został zaspokojony przez korzystne dla powoda zastosowanie art. 363 § 2 k.c., w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie było zasadne zasądzanie odsetek w sposób pozwalający za realizację ich funkcji odszkodowawczej, w przeciwnym bowiem razie powód odniósłby podwójną korzyść, kosztem strony pozwanej uzyskałby bowiem gratyfikację pieniężną przenoszącą zakres szkody, której doznał ze względu na długi okres toczenia się tej sprawy.

Nie można odmówić racji tezie, zgodnie z którą waloryzacyjna funkcja odsetek przybiera na znaczeniu wraz ze spadkiem wartości nabywczej pieniądza spowodowanej dużym poziomem inflacji (zwłaszcza Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 sierpnia 2003 r., IV CKN 372/01 oraz w uchwałach z dnia 19 marca 1998 r., III CZP 72/97 i z dnia 8 lipca 1993 r., III CZP 80/93). W okresie silnej pozycji złotego, przejawiającej się w stabilnym poziomie relacji kursowych, a przede wszystkim w niewielkiej inflacji, odsetki ustawowe nie służą zachowaniu przez należność główną wartości nabywczej na porównywalnym poziomie między datą wymagalności a zasądzeniem świadczenia należnego wierzycielowi w wyniku uwzględnienia powództwa skierowanego przeciwko dłużnikowi. W zakresie nadwyżki pomiędzy wysokością odsetek ustawowych a wskaźnikiem inflacji w podanym okresie zasądzenie odsetek rzeczywiście spełnia zadanie kompensacyjne, wyrównuje bowiem w majątku wierzyciela szkodę wynikłą z niemożliwości korzystania przez uprawnionego z kapitału w okresie toczenia się postępowania zakończonych uwzględnieniem powództwa o zasądzenie głównej należności wraz z odsetkami za okres ustalony zgodnie z treścią art. 481 § 1 k.c. Kompensacyjny charakter odsetek w okresach bardzo niskiej inflacji i znacznie wyższego poziomu odsetek ustawowych nie budzi wątpliwości w orzecznictwie, jak zasadnie podniósł skarżący, wskazany pogląd jest również uznawany przez sądy apelacyjne (tak Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 24 lipca 2008 r., VA Ca 252/08, Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 11 stycznia 2013 r., Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 16 maja 2013 r., Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 26 marca 2013 r., IA Ca 189/13 czy też Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 5 kwietnia 2013 r., IA Ca 1200/12, i w wyroku z dnia 12 lutego 2013 r., IA Ca 170/11). Przy roszczeniach odszkodowawczych ustalenie okresu, za który należy zasądzić odsetki, wymaga jednak zastosowania art. 455 k.c., świadczenia z tego tytułu pierwotnie nie są bowiem terminowe, ich postawienie w stan wymagalności wymaga więc zawsze wezwania dłużnika do zapłaty długu (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 lipca 1993 r., III CZP 80/93 i w wyroku z dnia 16 lipca 2004 r., I CK 83/04). Z zasady zasądzania odsetek od daty wymagalności należności głównej wynika jeszcze jedna ich właściwość. Odsetki stanowią mianowicie sankcję nakładaną na dłużnika za niewykonanie obowiązku zaspokojenia uzasadnionej należności wierzyciela w terminie określonym przez strony, wynikającym z właściwości zobowiązania lub ustalonym zgodnie z art. 455 k.c. Spełniając odszkodowawczą funkcję, nie mogą jednak zostać zasądzone od daty wymagalności należności głównej wówczas, gdy jej wysokość zostaje ustalona w takich sposób, który w pełni kompensuje szkodę, doznaną przez wierzyciela wskutek niemożliwości uzyskania głównego świadczenia pomiędzy datą jego wymagalności a terminem zaspokojenia i uzyskiwania z niego korzyści, w szczególności inwestycyjnych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, funkcję kompensacyjną we wskazanym zakresie może w szczególności realizować właściwe do okoliczności zastosowanie art. 363 § 2 k.c. poprzez ustalenie wysokości należności głównej na takim poziomie jej wartości nabywczej, który nawet w całości może wyeliminować potrzebę odwołania się do kompensacyjnej funkcji odsetek, które pozostając należnością uboczną, muszą zejść na drugi plan. W sytuacji, gdy kompensata szkody, której wysokość wyznacza kwota należnych odsetek za podanych okres, naliczanych od uszczerbku doznanego przez poszkodowanego według stanu z daty zdarzenia będącego źródłem szkody, następuje poprzez zastosowanie cen z daty ustalenia odszkodowania, czyli przez tak korzystny dla uprawnionego wariant wpisany w normę art. 363 § 2

k.c., zasądzenie odsetek od daty wymagalności, czyli za cały okres postępowania poprzedzającego wydanie wyroku opartego na powołanym przepisie, będzie stanowiło dodatkowe przysporzenie po stronie powoda, nie jest więc uzasadnione nawet odwołaniem się do kompensacyjnej funkcji odsetek z art. 481 § 1 k.c. Zastosowanie normy art. 363 § 2 k.c. nie zawsze prowadzi do oddalenia odsetek za okres poprzedzający ustalenie należności głównej zgodnie z tym przepisem, możliwe, w odniesieniu do rzeczy tracących na wartości wraz z upływem czasu, wielce prawdopodobne jest bowiem wystąpienie spadku cen w toku postępowania, uwzględnienie którego będzie powodować, że na niższym poziomie zostanie ustalona wartość odszkodowania należnego uprawnionemu. W takim wypadku zastosowanie art. 363 § 2 k.c. nie będzie wyrównywać w żadnej części szkody doznanej przez wierzyciela, kompensacyjną funkcję będą wówczas spełniać odsetki, które powinny zostać zasądzone za okres od daty wezwania dłużnika do zapłaty, choćby poprzez doręczenie odpisu pozwu stronie pozwanej, w takim wypadku zasądzeniu podlegać będzie bowiem cała należność objęta pozwem od dłużnika, który już od daty doręczenia wezwania, w tym odpisu pozwu, powinien liczyć się z obowiązkiem zapłaty całej należności podanej w jego treści, nie może natomiast przewidzieć późniejszego spadku cen, ani wyprowadzać korzystnych dla siebie skutków takiej sytuacji na rynku. Na brak wiedzy o wysokości należności głównej dłużnik będzie mógł się jednak powołać w sytuacji odwrotnej, czyli w wypadku znaczącego zwłaszcza wzrostu cen na rynku w okresie pomiędzy datą wymagalności roszczenia a ustaleniem świadczenia głównego w sposób przewidziany art. 363 § 2 k.c. Jeżeli więc ceny na utracone przez powoda wartości majątkowe, w tym nieruchomości, wzrosną we wskazanym okresie do poziomu, w którym ustalona w ten sposób należność główna będzie większa w porównaniu do wartości tych praw z daty powstania szkody o wartość nie mniejszą niż skapitalizowana kwota odsetek naliczonych od dnia wymagalności do daty ustalenia odszkodowania w wyroku, za źródło pełnej kompensaty szkody wierzyciela, wynikającej z konieczności oczekiwania na wydanie wyroku uwzględniającego powództwo o zapłatę odszkodowania, powinno zostać uznane przyznanie powodowi należności głównej obliczonej w podany sposób, funkcji tej nie mogą natomiast wypełniać odsetki, które należy zasądzić tylko za dalszy okres, czyli od daty wyroku, jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 września 2012 r. „Data wyroku jest więc z zasady datą wymagalności świadczenia pieniężnego dłużnika, tym bardziej, jeśli zgodnie z art. 363 § 2 k.c. wysokość odszkodowania jest ustalana przez sąd według cen z chwili orzekania”. Oceniając okoliczności tej sprawy, w szczególności skutek zastosowania przez Sąd Okręgowy art. 363 § 2 k.c. oraz poziom zrekompensowania wskazanej szkody powoda poprzez ustalenie kwoty należności głównej i porównując jej wysokość do pierwotnego żądania i odsetek należnych za okres toczenia się sprawy, Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, że uwzględnienie powództwa o zasądzenie odsetek za okres poprzedzający datę wydania wyroku przez Sąd Okręgowy nie byłoby uzasadnione, prowadziłyby bowiem do dodatkowego i nieuzasadnionego przysporzenia po stronie powoda na niekorzyść strony pozwanej.

Uzasadniając zaprezentowane stanowisko na tle rozpoznawanej sprawy, w pierwszej kolejności należy podnieść, dzielając w tym zakresie argumenty z odpowiedzi na apelację, że w zakresie różnicy pomiędzy pierwotną wysokością odszkodowania, którego dochodził powód na podstawie prywatnego operatu z maja 2005 r., a należnością ostatecznie zasądzoną przez Sąd Okręgowy, czyli w zakresie kwoty 6513800 zł, o wymagalności należności głównej można mówić dopiero od daty doręczenia pozwanemu odpisu pisma procesowego powoda z 14 października 2013 r., dopiero tym pismem i ewidentnie pod wpływem opinii biegłego J. B. z września 2013 r., powód rozszerzył bowiem żądanie o podaną kwotę należności głównej. Zasądzenie odsetek od tej kwoty od daty wniesienia pozwu, czy też, jak należałoby przyjąć, prawidłowo stosując art. 455 k.c., od daty jego doręczenia, do dnia doręczenia pozwanemu odpisu pisma, w którym żądanie zostało rozszerzone do podanego poziomu, nie było zasadne z tego względu, że dopiero w dniu doręczenia tego pisma roszczenie w podanej części stało się wymagalne. Z oczywistych względów, związanych z wymogiem wezwania dłużnika do zapłaty świadczenia pierwotnie bezterminowego, data jego wymagalności pokrywała się z momentem doręczenia powołanego pisma. Jak zasadnie podnosiła strona pozwana, wyliczając odsetki na całej należności zasądzonej przez Sąd Okręgowy za cały okres wskazany we wnioskach apelacji na kwotę 10592658,08 zł, przeciwko zasadności apelacji w zakresie dotyczącym odsetek od rozszerzonej części żądania powoda za okres poprzedzający moment doręczenia pozwanemu pisma rozszerzającego powództwo przemawiała nie tylko niewymagalność tej części roszczenia, ale również okoliczność domagania się przez powoda odsetek od części należności głównej, która w dacie złożenia pozwu nie odpowiadała wartości nieruchomości, stanowiącej podstawę podania w pozwie pierwotnej wysokości roszczenia. Powód domagał się więc korzyści związanej z ponad dwukrotnym

wzrostem wartości utraconego prawa za okres poprzedzający wystąpienie tak znaczącego wzrostu cen na lokalnym rynku. Oba argumenty stanowczo sprzeciwiały się więc zasadności podanej części żądania o zasądzenie odsetek. Niezwykle korzystne dla powoda zastosowanie art. 363 § 2 k.c. w wariantcie kompensującym w istocie szkodę polegającą na niemożliwości korzystania z należności głównej równej pierwotnej wysokości żądania, podanej w pozwie na kwotę 5590200 zł, przemawiało ponadto przeciwko zasadności apelacji w zakresie dotyczącym odsetek od tej kwoty za okres od wniesienia pozwu, poprawniej zaś - doręczenia jego odpisu, do dnia wydania zaskarżonego wyroku. Zgodnie z prawidłowymi wyliczeniami pozwanego z odpowiedzi na apelację, odsetki ustawowe od podanej kwoty pierwotnego żądania za okres od daty doręczenia odpisu pozwu w dniu 22 listopada 2006 r. do daty wyroku Sądu Okręgowego wynoszą 4892190,79 zł, są więc znacząco niższe w porównaniu do kwoty, o którą wzrosła w podanym okresie wartość utraconego przez powoda prawa użytkowania wieczystego części nieruchomości przy ul. (...) w W., która była przedmiotem niezgodnych z prawem decyzji z dnia 15 sierpnia 1984 r. i z dnia 15 maja 1985 r. Wzrost wartości podanej nieruchomości został wyliczony przez powoda, na podstawie opinii biegłego sądowego J. B., na kwotę 6513800, o taką bowiem kwotę skarżący rozszerzył żądanie w piśmie z dnia 14 października 2006 r. Porównanie wartości odsetek należnych od pierwotnej wysokości żądania do wzrostu wartości nieruchomości w okresie toczenia się tej sprawy wykazuje jednoznacznie, że szkoda, której powód dostał z tego tytułu, zawiązką wręcz została skompensowana wskutek bardzo korzystnej dla powoda zmiany cen na stołecznym rynku nieruchomości i prawidłowego zastosowania przez Sąd Okręgowy art. 363 § 2 k.c., nadwyżka była ponadto na tyle duża, że spełniała waloryzacyjną funkcję wpisaną w normę zawartą w tym przepisie, przenosiła bowiem czwartą część pierwotnego żądania pozwu. Łączna kwota możliwa do uzyskania przez powoda w wyniku dodania pierwotnej wartości prawa użytkowania wieczystego wskazanej nieruchomości i odsetek od podanej kwoty za okres objęty apelacją była niższa w porównaniu do wartości należności głównej obliczonej przez Sąd Okręgowy zgodnie z art. 363 § k.c., nie było więc podstaw do uznania, aby zasądzenie odsetek za okres podany w apelacji mogło wywołać skutek kompensujący szkodę powoda. Przeciwnie, gdyby odsetki od pierwotnego żądania zostały zasądzone zgodnie z wnioskiem apelacji, powód odniósłby podwójną korzyść, nie tylko z tytułu zastosowania art. 363 § 2 k.c. ze skutkiem w pełni kompensującym szkodę skarżącego, ale również dodatkowo z tytułu odsetek, które nie mogą stanowić dodatkowego wynagrodzenia dla wierzyciela za niewykonanie zobowiązania przez dłużnika w terminie, ponad zakres szkody doznanej z tej przyczyny (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 września 2012 r., V CSK 379/11), zwłaszcza że nie zostało w tej sprawie wykazane w jakikolwiek sposób, aby korzyści, które powód mógłby uzyskać, gdyby we własnym zakresie dysponował kwotą stanowiącą pierwotne żądanie pozwu, w szczególności w sposób inwestycyjny, mogłyby przenosić wysokość odsetek ustawowych naliczonych od tej kwoty za okres od wniesienia pozwu do daty wydania zaskarżonego wyroku. Przeciwnie, powołując się w apelacji na kompensacyjną funkcję odsetek ustawowych, tylko do ich wysokości skarżący ograniczał wielkość szkody, której miał doznać w wyniku oczekiwania na korzystne zakończenie tej sprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, uszczerbek powoda został jednak w pełni skompensowany zasądzeniem należności głównej ustalonej zgodnie z art. 363 § 2 k.c., wzrost wartości utraconego przez powoda prawa użytkowania wieczystego do części nieruchomości przy ul. (...) w W. znacząco przenosił bowiem wartość szkody mierzonej przez powoda wysokości odsetek ustawowych od wartości tego prawa podanej w pozwie na podstawie prywatnej opinii z maja 2005 r. Nie było więc podstaw do uwzględnienia apelacji powoda.

Oddalenie apelacji uzasadniało natomiast wnioski pozwanego o obciążenia skarżącego kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 i przy zastosowaniu § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa została zasądzona kwota 5400 zł z tytułu zastępstwa procesowego przed Sądem Apelacyjnym w stawce minimalnej właściwej dla spraw o zapłatę i podanej w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.